

Україна у фокусі

25 лютого – 3 березня

2013 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	3
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	4
<i>Міжнародна політика.</i>	
<i>Результати саміту Україна – ЄС: останній шанс для України</i>	4

I. Огляд політичних подій за тиждень

25
лютого

У Брюсселі пройшов саміт Україна – ЄС. Очільники Євросоюзу дали Україні останній шанс, щоб у листопаді на вільнюському саміті Східного партнерства підписати угоду про асоціацію. Для цього Київ має виконати взяті на себе зобов'язання. За словами президента Європейської комісії Жозе Мануель Баррозу, Україні потрібно якнайшвидше вирішити проблеми «вибіркового правосуддя», змін у виборчому законодавстві політичних й економічних реформ. Президент України запевнив європейських колег, що євроінтеграція є стратегічним для України напрямом.

25
лютого

Наглядова місія Європарламенту звернулась до Віктора Януковича з проханням помилувати Юрія Луценка. Про це заявив один із членів місії – Олександр Квасневський. За словами, Квасневського, якщо Європарламент не побачить прогресу в розгляді справ ув'язнених політиків, наглядова місія може припинити свою роботу. Водночас сам Юрій Луценко наголошує, що не вважає себе злочинцем, тому не проситиме про помилування.

28
лютого

Юлію Тимошенко обстежили німецькі лікарі й повідомили, що їхній висновок про стан здоров'я опозиціонерки не збігається з рішенням комісії Міністерства охорони України, яке напередодні оголосило, що ув'язнена більше не потребує стаціонарного лікування. Іноземні фахівці призначили Тимошенко гімнастику на спеціальних тренажерах, при цьому зауваживши, що такого обладнання у лікарні Укрзалізниці немає.

1
березня

Спікер парламенту Володимир Рибак вніс до Вищого адміністративного суду України подання про позбавлення захисника Юлії Тимошенко, народного депутата від фракції «Батьківщина» Сергія Власенка депутатських повноважень. Про це під час прес-конференції повідомив народний депутат Олександр Турчинов. За його словами, підставою для звернення до суду став факт суміщення роботи депутата з адвокатською діяльністю. У свою чергу, сам Власенко нагадав, що подав заяву про відмову від права займатися адвокатською діяльністю ще 22 лютого.

Віктор Янукович провів двогодинну прес-конференцію з журналістами. Президент розповів про здобутки свого трирічного перебування на посаді, зокрема, зростання ВВП, модернізацію газотранспортної системи, перспективи зближення України та Євросоюзу тощо. Водночас на гострі запитання, приміром, як його син став мільярдером, глава держави відповідав ухильно. Щодо ув'язнення опозиціонерів, на думку президента, Юлію Тимошенко засуджено законно, оскільки вона підписала не вигідні для країни газові контракти. А от стосовно Юрія Луценка Янукович пообіцяв по закінченні розгляду касації у справі экс-міністра розглянути питання про його помилування.

II. Аналітична довідка

✓ Міжнародна політика

РЕЗУЛЬТАТИ САМІТУ УКРАЇНА – ЄС: ОСТАННІЙ ШАНС ДЛЯ УКРАЇНИ

*Чи виправдав саміт очікування щодо нього?
Які результати саміту можна вважати позитивними?
Які проблеми та ризики залишаються
актуальними після саміту?*

Саміт: очікування та реальність

Особливих очікувань від саміту Україна – Європейський Союз, що відбувся 25 лютого, не було ані в Україні, ані в ЄС. На подібних самітах у принципі не ухвалюють доленосних рішень і не укладають стратегічних угод – це одна причина невисоких очікувань від результатів саміту. Друга причина – загальна атмосфера стагнації, регресії, невиконання Україною своїх зобов'язань. Така атмосфера, що характеризує відносини України з ЄС протягом останніх 2,5 років, також не додавала оптимізму. Тому прогнози були достатньо невтішними: від українського президента очікували чергових декларацій про незворотність європейського курсу України (без реальних планів його втілювати), а від ЄС – чергового незадоволення політикою української сторони та висунення вимог для підписання Угоди про асоціацію.

Загалом саміт справді пройшов за таким сценарієм, проте деякі результати саміту все-таки можна вважати позитивними.

По-перше, позитивним результатом є вже сам факт проведення саміту, адже у грудні 2012 року ЄС просто не мав чіткого розуміння, що далі робити з Україною, яка не склала тест на демократію – провела парламентські

вибори із порушеннями та фальсифікаціями, що їх зафіксували міжнародні спостерігачі. Тому сам факт зустрічі Президента України з президентом Європейської Ради та Європейської Комісії і неочікувано тривалі переговори між ними за закритими дверима – це вже знак зрушення з фактично мертвої точки.

По-друге, позитивним чинником є те, що позиція Європейського Союзу була конкретно та вичерпною: немає прогресу у виконанні Україною вимог ЄС до травня 2013 р. – не відбудеться підписання Угоди про асоціацію. Важливо те, що було чітко визначено часові рамки виконання Україною вимог ЄС. Це автоматично запобігає всім маніпуляціям, до яких можуть звичною практикою вдаватися українські політики, мовляв, Україна має час до самого Вільнюського саміту Східного партнерства у листопаді. Тепер такі маніпуляції неможливі: час є тільки до травня 2013 р., адже вже у червні на засіданні Ради зі співробітництва України та ЄС буде визначено, чи підпише Євросоюз Угоду про асоціацію з Україною в 2013 р. За півроку до Вільнюського саміту в ЄС буде розпочато підготовку до нього, яка включатиме і порядок денний саміту. Тому доля Угоди про асоціацію

буде вирішена раніше – ще на старті підготовки до саміту.

По-третє, надзвичайно важливим результатом саміту стало підписання Спільної заяви лідерів ЄС та України за результатами зустрічі. Цей документ важливий як за своєю формою, так і за змістом. За формою це не перелік вимог ЄС до України, а двосторонній документ, під яким стоять не лише підписи Баррозу і Ромпея, а й підпис Віктора Януковича. В такий спосіб український президент офіційно підтвердив зобов'язання України та згоду з вимогами і термінами їх виконання. За змістом ця заява важлива, адже містить перелік конкретних напрямів, на яких Україна і має зосередитися в першу чергу – проблема вибіркового правосуддя, виправлення прорахунків парламентських виборів 2012 р. і

реформа виборчої системи загалом, а також виконання реформ у рамках Порядку денного асоціації. Так, вже на найвищому рівні, рівні керівництва ЄС та України, було офіційно затверджено, в яких конкретно сферах Україна має продемонструвати прогрес до травня. Фактично, це пакет вимог до України, від якої очікується відчутний прогрес за всіма трьома напрямками. Сьогодні простір для маневрування української сторони дуже обмежений: Україна не може самостійно визначити один чи два напрями, за якими відбуватимуться реформи – для підписання Угоди про асоціацію прогрес має бути зафіксований і щодо вибіркового правосуддя, і щодо виборчої системи, і щодо реалізації Порядку денного асоціації.

Саміт минув – що далі?

Основним питанням на сьогодні є питання про дії української влади – чи намагатиметься вона виконати ті вимоги, під якими підписався український президент, наскільки суттєвими будуть кроки у головних трьох напрямках, чи будуть вони достатніми для того, щоб бути оціненими як «відчутний прогрес».

Головна проблема на шляху виконання зобов'язань є сама нинішня система влади в Україні. Це система, в якій влада сконцентрована однією політичною силою, яка підтримується залежною від влади судовою системою і яка не зацікавлена у якісних реформах. Належне виконання вимог ЄС означає підрив основ цієї системи, її саморуйнація. Це – основна причина, через яку взагалі виникла криза у відносинах з ЄС і через яку

демонстрація Україною «відчутного прогресу» є великим питанням.

Інша проблема полягає у відсутності довіри до українського керівництва і його обіцянок в Європейському Союзі. Саме тому результати саміту не викликають особливого ентузіазму серед європейських політиків, і лише серйозні кроки, реальні, а не поверхові реформи зможуть переконати європейський політикум у доцільності підписання Угоди про асоціацію з Україною.

Спрогнозувати лінію політики, яку обере українське керівництво в цих умовах, достатньо складно. Якщо вона буде аналогічна попередній політиці влади щодо ЄС та євроінтеграції, то прогноз – відверто песимістичний: влада не вдаватиметься до докорінних реформ, тому що те, що ЄС називає проблемними напрямками, для

української влади є прерогативою, йдеться передовсім про вибіркове правосуддя. Проте з іншого боку, українська влада чітко усвідомлює, що політичний розрив з ЄС означатиме посилення тиску з боку

Росії і активізацію з втягування України в Митний Союз. Потрапляння під вплив Росії та обмеження Москвою свободи дій Києва також не влаштовують українське керівництво.

Висновки

Найбільш вірогідним видається такий сценарій розвитку подій: українська влада спробує фрагментарно виконати вимоги ЄС у проблемних сферах, сподіваючись на позитивну оцінку цих зусиль. Остаточне рішення про масштаб цих реформаторських кроків буде ухвалено, скоріше за все, з урахуванням результатів запланованої на найближчий час зустрічі Віктора Януковича з Володимиром Путіним. Ймовірно, що навіть за таких жорстких умов, коли Україні треба нарешті остаточно зробити вибір, українська влада все одно намагатиметься робити все у півсили. Замість концентрації ресурсів на виконання вимог для підписання Угоди про асоціацію найближчими місяцями можемо спостерігати точкові заходи влади, вже традиційні поверхові зміни, зі сподіванням на поблажливість висновків ЄС. Проте сьогодні позиція ЄС є як ніколи до цього чіткою і конкретною щодо України. Позитивної оцінки з боку ЄС не буде, якщо не буде серйозних реформ, адже це означатиме, що ЄС поступається своїми фундаментальними принципами. Тож доля Угоди про асоціацію цілком і повністю залежить від того, чи знайде українська влада для себе більше переваг у розвитку відносин з ЄС, аніж в ілюзорній позаблоковості чи Митному Союзі.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук